Ner 176. ROK 1843. PIĄTEK 4 SIERPNIA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

IMIONA RZYMSKIE
Jutro NMP. Snieżnej.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.
Jutro Chlebosław.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień	godzina	Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiej	Stopnie ciepła podług Reaumura	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi
	6	27 6' 469	† 9, 5	4, 28	ZPł Zachodni słaby	Pogoda	Mgła
2	2	6, 466	16, 8	4, 03	,, słaby	Pogoda z Chmurami	
	10	6, 493	12, 1	4, 64	,, słaby	Pogoda	

Wiadomości krajowe.

KRAKÓW.

Na dniu 1 Sierpnia b. r. odbyło się w Senacie Rządzącym posłuchanie dane JW. d'Engelhardt Rezydentowi, w miejsce odwołanego na własne żądanie JW. Radzcy Legacyi de Hartmann, z strony Najjaśniejs. Króla Pruskiego wspaniałego kraju W. M. Krakowa Współ-Protektora tutaj wysłanemu, który składając list własnoręcznie przez N. Pana podpisany, zawierzytelniający go w charakterze Rezydenta przy Rządzie Wolnego Miasta Krakowa, oznajmił Senatowi z polecenia wspomnionego Monarchy zawsze życzliwe chęci Jego Królewskiej Mości ku pomyślności tegoż kraju; na co znowu Naczelnik Rządu tutejszego stósownie odpowiadając, wynurzył nczncie nieograniczonej wdzięczności, z jaką Senat nowy ten dowód nieprzerwanej troskliwości N. Pana przyjmuje, ile że w wyborze tym upatruje utrwalenie swobód, z najwyższej łaski Najjaśniejszych protegujących Dworów krajowi temu nadanych.

Wiadomości zagraniczne.

Paryż 18 *Lipca.*

Izba parów zatwierdziła dziś budżet wydatków; z 98 głosów 88 było za, a 10 przeciw niemu. Rozprawy nad niektóremi miejscowemi projektami do praw nie przedstawiały nic interesującego. Jak słychać izba parów nie zajmie się już na tegorocznych posiedzeniach projektem do prawa o kolejach żelaznych z Orleans do Tours i z Avignon do Marsylii. Gabinet miał się zupełnie zgodzić na to odroczenie, inni nawet utrzymują, że starał się sam nakłonić do tego izbę.

Z obszernych raportów dzienników względem oświadczeń pana Guizot, udzielonych w izbie parów w przedmiocie położenia Francyi w obec wypadków biszpańskich, potrzeba jeszcze nieco wspomnieć. »Nie licząc nawet osobistej zasługi, powiedział minister względem zachowania się sprawującego interesa francuzkie w Hiszpanii księcia Glücksberg, nie licząc roztropności i dzielności, które ten dyplomat w swoich trudnych missyach okazał, są chwile, to wie każdy rozsądny człowiek, gdzie nieczynność i spokojne oczekiwanie jest najpewniejszym środkiem powodzenia. (Kilkunastu parów zwróciło się w tém miejscu z powinszowaniem do księcia Decases, ojca xięcia Glücksberg.) My względem Hiszpanii pozostaliśmy zawsze wiernemi tej równie prawej jak przezornej polityce, aż do dnia dzisiejszego. Wstrzymujemy się od wszelkiego działania, wszelkiego bezpośredniego lub pośredniego wdawania się w wewnętrzne sprawy i spory Hiszpanii. To jest teraz

więcej niż kiedykolwiek polityką króla francuzkiego; to postępowanie, powtarzam, opiera się równie na prawości jak na roztropności; i wszystko co w tym przedmiocie w Madrycie, Londynie i Paryżu, mówią i drukują, jest zupełnie fałszywém i potwarczem. (Bardzo dobrze). Kto z niejaką przynajmniéj uwagą postępował za dramą wypadków tego świata, łatwo pojmie, że to wszystko co we Francyi i Hiszpanii dzieje się, może dziać się bez zupełnego współdziałania rządu francuzkiego. Nie dawno jeszcze widzieliśmy zbiega, Ludwika Bonaparte, jak najął i uzbroił w Anglii statek, wyprawił się do Francyi i wylądował na jéj brzegach, a to wszystko stało się bez wiedzy a tem bardziéj współdziałania rządu w którego kraju on mieszkał. Podobne fakta, jeszcze ważniejsze niż te o których w obecnéj chwili jest mowa, mogą się odbywać, chociażby rząd w którego kraju mają miejsce, nie przekroczył bynajmniéj praw rzetelności i uszanowania dla prawa narodów. Dość już powiedziałem względem Hiszpanii, nic potrzebuję nic dodawać.«

— *Londyn* 18 *Lipca* —

W południowém hrabstwie Stafford znowu okazuje się wielkie wzburzenie między robotnikami w kopalniach i hutach żelaznych, albowiem wielkie zniżenie wartości żelaza, zmusza właścicieli do zaniechania robót, albo zniżenia coraz bardziéj zapłaty robotników. W tym celu podali oni rządowi memorjał, i w środę mają mieć konferencyę z sir Robertem Peel. Ale ponieważ sami nie wiedzą środka zaradczego, niemożna przeto spodziewać się żeby minister mógł im poradzić. Głównym powodem złego jest to, że kiedy budowa wielu kolei żelaznych podniosła wartość żelaza, setni spekulanci otwierali kopalnie i zakładali piece, które tysiącom robotników zatrudnienie i zarobek dawały, a teraz kiedy koleje już prawie wszędzie są gotowe, ten przybyt kopalni i hut stał się zbytecznym.

— *Madryt* 17 *Lipca* —

Tutejszy komendant wojenny brygadier Lemmerie, który udał się do jenerała Aspiroz aby się z nim układać, miał od niego otrzymać w odpowiedzi, że wszelkie układy są niepodobne, albowiem miasto może tylko wybrać między zdaniem się na łaskę albo przystąpieniem do pronunciamienta, przez szacunek dla królowéj, nie chce on uderzać na miasto, i nieprzedsięweźmie żadnych nieprzyjacielskich kroków, dopókiby nie usiłowało uprowadzić królowéj. Po otrzymaniu téj odpowiedzi, władze postanowiły przystąpić do ostatecznych środków; ajuntamiento ogłosiło się nieustającém, wszyscy urzędnicy którzyby się nie udali na swoie stanowiska skoro zabrzmi jenerał marsz, mają być usuniętemi; imiona członków milicyi narodowéj, którzy na wezwanie do broni nie staną w swoich kompaniach, będą w *Gaceta* ogłoszone; każdemu żołnierzowi milicyi pieszéj przeznaczoną jest gratyfikacya dzienna 5 realów, a z jazdy i artyleryi 10 realów; wszystkie sklepy, w których przedaje się chléb i wszelkie inne artykuły żywnowności, mają być otwarte od wschodu słońca do godziny 11 wieczorem. Piekarze mają piec więcéj chléba niż zwykle i sąsiednie wioski otrzymały rozkaz, przysyłania do stolicy jak największéj ilości chleba. Pan Mendizabal rozkazał dyrektorowi skarbu, żeby 3 miliony realów oddał do rozporządzenia ajuntamienta.

Z drugiéj strony przedsięwzięto także środki bronienia przystępów do miasta. W głównych punktach na północy i zachodzie miasta, postawiono baterie, a w środkowym punkcie przy Puerta del Sol stoi bateria rezerwowa.

Jenerał Aspiroz wykonał półkołowe poruszenie pod murami Madrytu, aby zająć drogę Alcala, którą jenerał Narvaez postępuje. Wiadomość, że ten ostatni przybył już do Guadalajara, sprawiła tu największe zamięszanie. Przy wspomnionem poruszeniu jenerała Aspiroz, tyralierowie obu stron wystrzelili kilka razy, co jednak spowodowało tylko kilka lekkich ran i nie przeszkodziło jenerałowi Aspiroz wykonać zamierzony obrot.

Uwięziono już tu kilka osób. Lud wszędzie zdaje się upatrywać zdrajców i kilku milicyantów, których miano w podejrzeniu, że chcą przejść do jenerała Aspiroz, zelżono na ulicy i z trudem mogli ujść wściekłości pospólstwa.

Dzienniki przychylne rejentowi udają największe zaufanie w pomyślnym rezultacie walki, i wynajdują najrozmaitsze wiadomości o stanie prowincyi, których naturalnie nikt skontrolować nie może. Te dzienniki, których wydawanie zostało zakazane, przez niejaki czas posyłały swoim abonentom krótkie buletyny z najnowszemi wiadomościami, wstrzymując się od wszelkich uwag: ale zostały zmuszone do zaniechania i téj publikacyi, ponieważ gubernator wojenny wydał postanowienie; mocą którego każdy, ktoby ogłaszał niepokojące wiadomości, względem których możnaby obawiać się, że mogą wywołać niekarność albo dezercię w szeregach obrońców ojczyzny i tronu, ma być stawiony przed sądem wojennym,

Mówią o manifeście królowéj Krystyny który z Paryża posłany został do Hiszpanii dla podania go tu do wiadomości publicznéj. Kró-

łowa jak zapewniają, oświadcza w tym manifeście, że już nie chce objąć ani rejencyi, ani opieki nad królową Izabellą; że zrzeka się tego obojga najuroczyściéj; że prosi tylko hiszpanów aby nad tronem i życiem jéj córek czuwali albowiem one wystawione są na największe niebezpieczeństwo; że wtedy tylko chce powrócić do Hiszpanii, gdy królowa Izabella obejmie rządy i udzieli jéj na to pozwolenie.

Valencya 12 *Lipca.* Pułkownik don Antonio Bauil donosi juncie, że w dniu 11 przed świtem, uda się w pochód dla zajęcia Chinchilla i Albacete.

Podług najnowszych raportów, Espartero z Balozete udał się dalej wstecz ku Andaluzyi. Jeden korpus, który rejent oddzielił od swego wojska, i wysłał w kierunku Madrytu, rozproszył się zupełnie; wielu oficerów tego korpusu, przybyło tutaj. Wszystkie wiadomości są pomyślne dla powstania. Jenerał Narvaez postępuje przez Guadalajara pod Madryt.

Barcelona 14 *Lipca.* Jenerał Castro przybył tu wczoraj wieczorem z Lerida. Bataliony ruchoméj milicyi, które znajdowały się w okolicy Leridy zostały odesłane do swoich miejsc zamieszkania. Przeszło 4.000 milicyi narodowéj z Barcelony, wyruszyło wczoraj do głównéj kwatery, aby zluzować tąkąż liczbę milicyi z innych okręgów xięztwa.

Junta rozpisała przymuszoną pożyczkę 4 milionów, *Impartial* donosi w swoim dzisiejszym numerze, że junta przedsięwzięła energiczne środki ku ściągnieniu téj pożyczki; pochwala on to postanowienie, ponieważ wszedłszy na drogę rewolucyi, trzeba rewolucyjnych środków używać.

Dziś z rana jenerał don Pedro Maria Pastor, który został mianowany jenerał gubernatorem prowincyi Leridy. wyjechał ztąd udając się na swoje stanowisko.

Paryż 19 *Lipca.* Wczorajsze podanie tutejszéj *Presse* względem buntu, który w dniu 8 miał wybuchnąć między piechotą armii rejenta w Balozete, i który miał go zmusić do szybkiej ucieczki z jazdą, znajduje zupełne zaprzeczenie w raporcie ministra wojny jenerała Nogueras, datowanym z Bouillo 9 b. m. Podług tego raportu, Espartero poprzedniego dnia z całym swoim korpusem. którego duchowi jenerał Nogueras, największe pochwały udziela, pomaszerował z Balazete do Lezuza, i w dniu 9 z rana z tego ostatniego miejsca wyruszył do Bonillo. Rejent podług urzędowych zapewnień ministra wojny, wszędzie przyjmowany jest z największemi oznakami radości, illuminacyami i odgłosem dzwonów. Względem dalszego planu operacyi Espartera, raport jenerała Nogneras nie podaje żadnych wskazówek, ale *Espectador* daje do zrozumienia — nie wiemy na jakiéj zasadzie — że Espartero zamierza zcałą siłą jaką ma do rozrządzenia, odwrócić się do Madrytu. Tu tymczasowo przedsięwzięto rozmaite środki obrony, a mianowicie rozporządzenia w celu zabezpieczenia pałacu królewskiego przeciw wszelkiemu zamachowi, i gwardya narodowa w dniu 12 prawie przez cały dzień stała pod bronią.

Usposobienie w stolicy Hiszpanii zdaje się być ciągle zupełnie pomyślnem dla rządu i rejenta. Królowa, która w dniu 11 odbywała przejażdżkę po ulicach miasta, była jak zwykle witaną przez lud z okrzykami radości. Jenerał Aspiroz jeszcze w dniu 12 miał swoję główną kwaterę w Galpagar, dokąd wkroczył dnia 9 i skąd forpoczty swoje posunął aż pod letni pałac króleski El Pardo. W dniu 10 gubernator wojenny Madrytu pułkownik Lemerie udał się do jenerała Aspiroz aby dowiedzieć się od niego, co on istotnie zamierza przeciw Madrytowi. Jenerał Aspiroz odpowiedział na przedłożone mu w tym względzie zapytania, że Madryt ma albo poddać się na łaskę, albo ogłosić pronunciamiento; że z resztą przez uszanowanie dla królowéj, nieprzedsięweźmie żadnych nieprzyjacielskich kroków przeciw miastu, jeśliby nie usiłowano uprowadzić królowę. Co władze madryckie w skutku tych oświadczeń przedsięwzięły nie jest wiadomém; ale podług wszystkiego tego co dowiadujemy się o duchu i postawie gwardyi narodowéj madryckiéj, zdaje się ona nie być skłonna zgodzić się na przedstawiony przez jenerała Aspiroz wybór. Dowódcy batalionów gwardyi narodowéj, na przedstawione im przez jenerała kapitana zapytanie, oświadczyli swoje najzupełniejsze zadowolenie z środków przedsięwziętych z powodu ogłoszenia stanu oblężenia.

Paryż 18 *Lipca.* Ostatnie moje raporta względem postępu wypadków w Hiszpanii, potwierdzone zostały częścią przez ogłoszone przez rząd depesze telegraficzne, częścią zaś przez prywatne korespondencye naszych ministerjalnych dzienników. Podług bardzo rozchodzącéj się dziś na giełdzie pogłoski, miało przyjść do walki między załogą Madrytu i wojskiem jenerała Aspiroz, w skutku któréj przednia straż tego ostatniego cofnęła się. Żerząd otrzymał drogą telegraficzną wiadomość, iż pod murami Madrytu zagrzmiały działa, to zdaje się nie ulegać wątpliwości. Osoby uchodzace za dobrze zawiadamiane, utrzymują że właściwéj walki nie było, tylko że tyraljery Aspirosa pod samo

miasto podsunęły się, ale przez kilka kul działowych które przeciw nim z murów miasta wyrzucono; zostali zmuszonemi do odwrotu. Jenerał Aspiroz czekał jeszcze przybycia Narvaeza i jego wojska, aby ściśle zamknąć stolicę i głodem przymusić ją do poddania się. Równina na której położony jest Madryt jest pusta i dzika, żywność z daleka musi być sprowadzoną. Potrzeba tylko na kilka dni odciąć na dowóz żywności, aby zmusić stolicę do kapitulacyi.

Jak telegraf doniósł wczoraj wieczorem Narvaez w dniu 15 stanie zapewnie pod Madrytem, kiedy tymczasem Zurbano który spieszy na odsiecz stolicy, ledwie 17 albo 18 może tam przybyć, jeśli po drodze nie spotka przedniéj straży jenerała Serrano, co by zmusiło go do powolniejszego postępowania w marszu ku Madrytowi. Korpus wojska Serrana podzielony jest na trzy dywizye, z których pierwszą dowodzi znany pułkownik Prim, drugą pułkownik Jose Concha, (brat jenerała tegoż nazwiska i zaślubiony z siostrą małżonki Espartera.) a trzecią jenerał don Fernando Cordowa, (brat byłego naczelnego wodza armii krystynoskiéj.) Spodziewać się można, że wojsko Serrana, przetnie zupełnie Zurbanowi drogę do Madrytu.

Kiedy rząd nasz, który w ostatnich czasach przy ogłoszeniu wiadomości o Esparterze okazywał się bardzo wstrzemięźliwym, wczoraj wieczór doniósł, że on udaje się do Kadyxu, nie można już prawie wątpić, że posiada pewność, że Espartero z tego miasta wsiądzie na pokład jakiego okrętu.

W czorajszym liście napomknęlišmy, dokąd rejent jak się zdaje zamierza schronić się opuściwszy Hiszpanię. Rejent ma już tylko obecnie eskortę trzech szwadronów, i obawiać się należy żeby nie wpadł w ręce jenerała Concha, nim się dostanie do Kadyxu. Jak słychać rozmajci jenerałowie powstańców wykonali ślub, że każą bez żadnego procesu rozstrzelać rejenta, jeśli wpadnie w ich ręce żywy. Na usprawiedliwienie téj surowości ma służyć kodex wojskowy hiszpański, który stanowi że jenerał hiszpański, któryby wezwany przez swój rząd, wzbronił się wyruszyć w pole, przeciw jakiemu bądź powstaniu ludu, natychmiast haniebnie, z tyłu, ma być rozstrzelany. W czasie powstania ludu w Madrycie 1840 roku, w czasie pobytu królowéj krystyny w Barcelonie, ówczesny minister wojny Aspiroz, ten sam, który obecnie stoi w el Pardo pod Madrytem, wydał księciu Vitoryi rozkaz pomaszerowania natychmiast do Madrytu i poskromienia powstania. Książe Vittoryi niechciał wypełnić tego rozkazu i odpowiedział, że zbyt nmię szanować wolę ludu, aby chcieć stać sie narzędzlem despotyzmu. Każdy wie skutek jaki pociągnęła za sobą ta odpowiedź Espartera. Maria Krystyna została zmuszoną udać się do Francyi, a późniéj książe Vittoryi został w jéj miejsce mianowany rejentem.

Sam Espartero nie łudzi sie względem losu jaki go spotkać może, bo przed wyjazdem z Albacete, jak mówią, prosił o pośrednictwo dworów Paryża i Londynu, aby dobra jego małżonki nie zostały skonfiskowane. Książe Glücksberg, który jako tutejszy sprawujący obowiązki, urzęduje w Madrycie, miał przed kilku dniami przesłać tutejszemu rządowi tę prośbę Espartera.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 2 do dnia 3 Sierpnia.

Ciepliński Jan, Zawodniak Izabella ob., Rosmowski Felix, Linowski Kazimierz ob., z Polski; — Bertrand Emil, Naras Michał. Słotwiński, Lanckoroński Stanisław hr., Niemyski Adam ob., Pikusińska Justyna ob., Fankal Józef, z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Tyrno Michał ob., Linczewski Maxym ob., Skrzyński Alexander ob., Gotier Jan, Radzyńska Józefa, do Polski; — Darowski Mieczysław ob., Prendowski Wicenty ob., Wodzynski Leon ob., Stadnicka Julia ob., do Galicyi; — Mycielski Franciszek ob., Krzyżanowski Leon ob., Konopka baron, Cienkiewicz, Moszewski ob., Traube Wilhelm ob., do Pruss.

Doniesienia Urzędowe.

W dniu 8 Sierpnia 1843 r. o godzinie 9 z rana na placu właściwym obok Sukiennic w rynku główuym M. Krakowa sprzedane będą przez publiczną licytacyą w drodze exekucyi sądowéj prawnie zajęte ruchomości, jako to: stolarszczyzna i inne sprzęty domowe, o czém chęć licytowania mających zawiadamiam.

Kraków dnia 3 Sierpnia 1843 r.

Ignacy *Piekarski* kom. sądu